

Politični ogled.

drdra Rudolfova železnica, ki je stala 111,692.000 gold.; ker pa z letnimi dohodki zaradi prevelikih plač uradniških ne izhaja, jej c. k. davkeplačitelji vsako leto doplačujemo 5 1/2 milijona, kar bo do l. 1886 trpelo; vrh tega še jej plačujemo obresti za kapital, s katerim se je stavila, tedaj bo železnica državljane l. 1886 stala 134 milijonov; in tedaj bo vlada še le pravico dobila železnico kupiti! — V Celovcu so pri preskušnji učencev, ki so hotli v gimnazijo sprejeti biti, zvrgli 16, ker niso dovolj umili pravopisja. To je zopet slabo znamenje za novo šolo, v kateri se Bog vedi kaj vse uči, le to ne zdatno in dobro, kar je najbolj potrebno. — V tiskarni Kleimayr-jevi je izišla za Koroško potrebna knjiga: Topografisches Orts- und Postlexikon des Herzogthums Kärnten, ki obsega tudi slovenska imena. Knjiga velja 2 fl. — V Hodišah se je po tamošnjih gozdih prikazal nevarni lubadar ali knaver. — Pogorelcem v Dolah so svitli cesar darovali 1000 fl.

Iz Trbovlj. (Dva slovenska umetnika). V dolžnost, katero radostni rešimo, si štejejo dvema slov. umetnikoma očitno zahvalo in pohvalo izreči za krasoto, katero sta ustvarila naši farnej cerkvi, in za veselje, katero sta tako pripravila nam. V nedeljo so nam č. g. korar in dekan laški A. Žuza blagoslovili nove orgle, na ktere je pri sv. opravilu igral g. Stökl iz Ljubljane, prvak v glasbi zlasti na orgle menda še daleč čez slovenske meje. Ta je imenoval orgle vsestransko izvrstno delo; navzoči odlični gospodje iz Beča so mu pritrdili. Orgle na 16 register imajo kaj čist, poln, krepek veličasten in mogočen glas, še v miksturi je mil, ne kakor navadno nšesa deroč glas. Znotrajno preprežje, stavba, igrališče, mehovje, t. j. vsa mehanika, je tako močno in vendar nježno, ter tako zvesto izdelana, da v orglah tako lepe in zveste mehanike še videli nismo. Ako še omenim zunajno krasno lice v romaničnem slogu postavljene omare, ki je sè svojim rezljanim in pozlačenim kinčem kakor vrezana k celej cerkvi, je le še izreči, — čemur se vsak čudi — kako je umetnik kos in volje, take orgle z blizu 900 piščali napraviti in postaviti za 2000 gld!? Ker tudi drugod tako ceno in dobro dela, je razvidno, da mu je navada rajše zvesto in izvrstno svojo nalogo rešiti, ter svojemu imenu dober sloves ohraniti, kakor s površnim slabim delom naglo bogateti, ktera strastna želja je kriva, da se sicer daudenos skoro vse tako slabo in puhlo dela. Ta vse hvale in priporočila vreden umetnik je g. Fr. Goršič v Ljubljani, kot izvrsten orglar skoro že po vseh avstrijskih deželah dobro poznan in spoštovan. Že vrli značaj tega gospoda je dobrodejna harmonija. Ako tedaj kde želijo svojej cerkvi omisliti lepe, dobre in cene orgle, naj se obrnejo do g. Goršiča. Ne bodo se kesali.

Franc Kalan,
župan.

Matija Stagoj,
župnik.

(Konec prihodnjič.)

Turška vojska je sicer do 25. sept. imela prenehati, a ker Turk ne spozna vere Kristijanu dolžne, bile so večkrat praske. Tako so Turki 21. sept. hotli čez most pri Trnavu vdreti v Aleksinac, a bili so od Srbov krvavo odbiti in vrženi nazaj. Kratko prenehanje boja pa upotrebljajo Turki in Kristijani v to, da se pripravijo na novo klanje. Zato poizvemo, da je turški general Kerimpasha iz Niša dobil 8 novih bataljonov in da je 5 drugih utaboril na Babini glavi, da mu Srbi popolnem ne odrežejo zveze z Osman-pašo; ta general daje sedaj mnogo živeža po Donavi privažati v Vidin in v Niš. Jednako delajo tudi Srbi ter so že ogromno veliko živeža nakupičili v Deligradu, Paračinu in Čupriji. Na mir nihče ne misli, ampak na krvavo vojsko tudi po zimi. V ta namen je minister Nikolič iz Pariza dal pripeljati 25.000 šotorov; vsak je za 5 mož priredjen; na Nemškem je kupil novih 60.000 Berdan-skih pušek. V Deligrad je došlo 8 novih kanonov, ki sipljejo 1/2 centa težke krogle. Vojsna ob Drini pa ni nič srečna; zbolelo je 300 mož na griži krvavici. Boljše je z vojno pri Zajčaru, kder zapoveduje ruski oberst Atanazijević namesto ranjonega Lješanina. Ruskih prostovoljcev prihaja vedno več, vseh je že gotovo više 10.000 mož; vsaki den se jih pripelja kakih 300—400 in se brž vsi podajo na bojišče, kder se orožajo in vrstijo v kompanije in bataljone. Došlo je tudi že 500 ruskih vojakov z konji vred. Turki to dobro vedo in zato so prosili evropske ministre, naj Srbijo in Črnogoro primorajo vsaj do 2. oktobra mirovati z orožjem, da bi se med tem bolj pripravili na vojsko. Ali Srbi temu niso privolili in so Črnajevu ukazali Turke zopet zgrabiti. Črnogorci držijo Muktar-pašo še vedno obkoljenega; ne more se nikamor genoti. V Bosnijo prihaja vedno več Rusov, dobro oborožanih. Pri Dulanu je Despotovič Turke zopet natepel. V Mostaru so se bašibozuki spuntali zoper turškega poveljnika, ker jim ta ni mogel ne denarjev ne živeža dati, in so ga umorili in potem všli. Tako se godi na večih krajih, da izstradani vojaki generalom zbežijo in po deželi kradejo, ropajo, ubijajo in požigajo. Res strašno se na Turškem godi!

Avstrijske dežele. Dunajski in magjarski ministri so celi teden na Dunaju skupaj sedeli in se pogovarjali, kako bi obnovili l. 1867 sklenjeno pogodbo z Ogersko in dualizem ohranili. Toda niso se zamogli pogoditi in v tej zadregi so sklenoli vse odložiti do januarja 1877. Največjo težkočo dela svota 80 milijonov, katero je vsa Avstrija dolžna nacionalnej banki (to je društvo, ki izdaja sedanje desetake itd.) na Dunaju; Magjari nečejo ničesar prevzeti, ampak ves dolg na naše rame navaliti. — Saksonski kralj Albert je prišel našega cesarja obiskovat. Ta visoki gospod je tudi tedaj se na Dunaju mudil, kedar je moral grof Hohenwart odstopiti in se je pogajanje s

Čebi razbilo. — Judi imajo na Dunaju veliko shodnico, kder so do sedaj molili: Gospod, Bog Abrahama, Izaka in Jakoba, daj nam zopet priti v sveto mesto Jeruzalem. Letos so to molitev opustili, kar kaže, da se Judom pri nas dobro godi in da so na Dunaju našli svoj Jeruzalem. — Meseca novembra bode penzioniranih mnogo generalov in imenovanih 150 stotnikov. — Na Českem in tudi na Dunaju so hotli tamošnji Slavjani napraviti veselice, čijih čisti dohodki bi se bili obrnoli za srbske ranjence. Vlada je veselice prepovedala. Čudno! leta 1870 pa se je za pruske ranjence slobodno pobiralo! — Sedanja hrvatska večina v Zagrebačkem saboru je magjarska in podpira Magjare. To je velika sramota za Hrvate!

Vnanje države. Nekaj časa so naši vladni listi vedno pisali o miru — vse vlade so jim bile miruljubne — turško prašanje, turška vojska, srbsko kraljestvo, vse jim je bilo brez nevarnosti za mir; toda sedaj jim postaja črno pred očmi; pravijo, da je položaj jako resnoben, nevaren in vsak trenutek vojska mogoča. No, in zakaj? Zato ker je srbska vojna pod Črnajevem, potem vsi okraji in mesta in naposled stalni odbor srbske skupščine kneza Milana proglasil za od Turkov neodvisnega kralja. Dunajski listi zahtevajo, naj Avstrija sedaj mahne po Srbih in jih zopet pod turško nadvlado postavi. To se menda ne bo zgodilo, pač pa se utegne med Rusi in Turki vsak trenutek začeti vojska. Vse pomirovanje evropskih ministrov se je razbilo. Rusi so od Rumunije dobili privoljenje, da smejo s 3 oddelki vojnne, t. j. s 150.000 vojakov udariti čez Donavo na Turško. Ob enem se pomika grozno število 300.000 konjenikov proti avstrijsko-turški meji. Ves ruski narod zahteva krvavo maščevanje za ubite Bolgare. In večina izobražene Evrope mu prav daje. — Pruska Nemčija vleče odločno z Rusi. — Bavarskemu kralju so v Monakovem zbrani Katoličani poslali pismo udanosti; kralj pa se ni nič zmenil za nje; prav se jim je zgodilo, zakaj pa vedno klepečejo z rečmi, katerih kralj ne porajta in katere se pri Katoličanu že itak nesmejo pogrešati. — Badenski veliki vojvoda je vendar enkrat razpustil ministerstvo, ki je katoliško Cerkvo 16 let preganjalo. — Angleško ljudstvo je zoper Turka, ministri pa ga še vedno, vendar že nekoliko manjše podpirajo. V Severni-Ameriki je velik nemir, ker se stranke pripravljajo na volitev novega predsednika republike. — V katoliški državi Ekvador so frajmavreri napravili zaroto in vrliga predsednika Borero-ta odstavili in zaprli. — Na Kitajskem trpijo v severnih pokrajinah grozno lakoto; ljudje gladu umirajo. Perzijski kralj je začel pobijati turške tolovaje, ki so mu čez mejo vdrali. — Na otoku Kandiji je turški paša zavrtno začel zapirati in v Carigrad odvažati najodličniše Grke, med temi tudi poslanca dr. Micotaki-ja. To je ves otok iznemirilo zoper Turka.

Za poduk in kratek čas.

Freimavreri, sedanji antikristi.

† Do smrti cesarja Leopolda II. l. 1792. je ravno dozorel grozni sad freimavrerskih početij na Francoskem, kar je marsikomu oči odprlo, tudi Leopoldovemu nasledniku Francu II. Zato je ta l. 1794. po vseh svojih dednih deželah ostro prepovedal vse freimavrerske družbe in enak predlog stavil tudi na nemškem državnem zboru v Regensburgu, kder pa je bil zavržen. Kako trdovratno so se freimavreri v Avstriji tej postavi cesarjevi upirali, vidi se iz tega, da jo je moral l. 1801 ponoviti in vsem uradnikom prisego naložiti, da niso in ne bodo več udje freimavrerskega reda, in da so vkljub temu še itak l. 1812. na Dunaju zasačili zbor freimavrerjev. Ko so te ostro kaznili, izginole so sicer lože, ne pa freimavrerstvo. Občna malomarnost do verskih reči, površnost zlasti v verskem poduku, prostomiseln duh po vseh šolah — to je namreč freimavrerstvo pospeševalo in širilo, dasiravno lož ni bilo. Zato se je tudi zmiraj nabajalo še v Avstriji veliko bratov zapisanih v pruskih in saksonskih ložah. Da je število takih tihih freimavrerjev res bilo veliko, razvidno je iz tega, ker ste se tukaj pri prvi priložnosti l. 1848. osnovali loži v Peštu in na Dunaju, ter veselo začeli svoje delo. Vojaška moč nji je takrat hitro razpodila, in zopet so bratje na tihem čakali ugodnejšega trenutka. Med tem se je naše cesarstvo razdelilo v Avstro-Ogersko monarhijo, to in unstran Litave. Vsak del je dobil svoje ministerstvo in svoje postave. Zraven nas je še velika nesrečna vojska zadela l. 1866. Oba dogodka sta bila freimavrerjem na korist in kmalu so to — in unstran vzdignoli glave po koncu. Že 19. januarja 1868 je vsled njihovega prizadevanja bil izpuščen pristavek v prisegi za uradnike, da niso in ne bodo udje tajnih družeb. Nekteri so že takrat menili, da je čas za nje ugoden, očitno pred svet stopiti. Praška loža „prijateljstvo“ se oglasi prva za postavno priznanje, ali niso bili uslišani, ker naše postave določno vse skrivne družbe prepovedujejo. Drugače pa je na Ogerskem; tam take postave ni, po kateri bi skrivne družbe bile prepovedane, zato so ondi tudi 6. oktobra 1868. dobili dovoljenje lože ustanovljati. Ker dunajski bratje niso imeli upanja, enako privoljenje dobiti, izmislili so si zvižajo. Ustanovili so leta 1869. na Dunaju nepolitično društvo „Humanitas“, ne daleč od Dunaja unstran Litave na ogerski zemlji v Neudörf-l-u pa ložo, ktero je ogerska vlada 26. januarja 1872. dovolila. „Humanitas“ na Dunaju in loža v Neudörf-l-u pa ste ena in ista družba, ker imate obe le en odbor in ravno tiste ude, samo ime je različno. Kedar hočejo udje delati, gredó torej v Neudörf-l, kedar pa se hočejo samo zabavljati, ostanejo na Dunaju. Brat Dr. Lewis o tej loži piše: „bratovska družba na Dunaju in loža v